

पंचायतींसाठी आदर्श नागरिक सन्द

ग्रामपंचायती (GPs): ग्रामीण परिवर्तनाचे चालक

ग्रामपंचायती; ग्रामीण स्तरावरील प्रशासनाचे कार्यभार, ज्यांचे कार्यभार २९ क्षेत्रांना व्यापणाऱ्या १८ विभागांच्या क्रियाकलापांवर आहे.

नागरिक सनद - सार्वजनिक सेवा पारदर्शक आणि प्रभावीपणे पुरवून नागरिकांना सक्षम बनवणे. दैनंदिन कामकाजात पंचायतींची भूमिका: आरोग्य, शिक्षण, पोषण आणि कौशल्य विकास क्षेत्रे तळगाळात स्थानिक सेवा प्रभावीपणे देण्यात पंचायतींना योगदान देणे; जीवनमान सुधारणे

सेवा पुरवठ्याचे देखरेख आणि मूल्यांकन संस्थात्मक करणे; ग्रामीण भारताचा समावेशक आणि शाश्वत विकास

नवप्रवृत्ती स्वीकारून, ई-गव्हर्नन्स आणि आयसीटी साधनांचा वापर करून सार्वजनिक सेवा पुरवण्यात सुधारणा करणे.

पंचायतींसाठी नागरिक सनदेचे महत्त्व

- संवैधानिक/राज्य नियमांनुसार प्रमुख सामाजिक-आर्थिक उपक्रमांसाठी जबाबदार असलेल्या पंचायती
- तळागाळात वेळेवर सेवा पोहोचवण्यासाठी आवश्यक चौकट पंचायतीसाठी आदर्श नागरिक सनद MoPR आणि NIRDPR द्वारे विकसित
- नागरिक सनद तयार करणे आणि स्वीकारणे खात्री करणे
 - उच्च कार्यकारी मानके प्रक्रियांची पारदर्शकता
 - जबाबदारी विकासाची कालबद्ध अंमलबजावणी उपक्रम
 - प्रभावी सेवा वितरण
 - सेवांचे उच्च वितरण

नागरिक सनदेची उद्दिष्टे

- सार्वजनिक सेवांद्वारे नागरिकांना सक्षम बनवणे
- नागरिकांच्या अपेक्षांनुसार सेवा वितरण सुधारणे
- पंचायतींच्या कामकाजात व्यावसायिकता निर्माण करणे
- कोणताही पूर्वग्रह न ठेवता समाजाच्या सर्व घटकांच्या सहकार्याला प्रोत्साहन देणे
- सेवा वितरणाचे निरीक्षण आणि मूल्यांकन करण्यासाठी मापदंड विकसित करणे

नागरिक चार्टर घटक

- व्हिजन आणि ध्येय विधान
 - पंचायत कोणत्या दिशेने वाटचाल करू इच्छिते याचे अंतिम दिशादर्शक व्हिजन
 - विशिष्ट उद्दिष्टांचे तपशील देणारे ध्येय विधान
- पंचायत व्हिजनशी सुसंगत आहे
- सेवा मानके/प्रक्रिया*
 - सेवेचे नाव
 - लाभार्थी आणि पात्र व्यक्तींसह सेवेचा तपशील
 - सेवा देण्यासाठी वेळ आणि शुल्क
 - पंचायतीतील व्यक्तीचे नाव आणि संपर्क तपशील
- सेवा पुरवण्यासाठी जबाबदार
- तक्रार निवारण यंत्रणा
 - कोणत्याही तक्रारीसाठी नागरिकांनी ज्या प्राधिकरणाशी संपर्क साधावा अशा प्राधिकरणाचे संपर्क तपशील

सत्यमेव जयते

नागरिक सनद तयार करणे: प्रक्रिया

१. प्रगतीशील दृष्टिकोनासह व्हेजन आणि मिशन स्टेटमेंट्स तयार करा.
२. संबंधित विभागांच्या अधिकाऱ्यांशी सल्लामसलत करून चर्चा करा आणि निश्चित करा.
 - i. नागरिकांना पुरविल्या जाणाऱ्या/परवल्या जाणाऱ्या विविध सेवा; २९ क्षेत्रांना समाविष्ट करण्यासाठी सेवा, स्थानिककृत शाश्वत विकास उद्दिष्टांशी (SDGs) जुळवून घेणारी कृती.
 - ii. सेवा मिळविण्यासाठी नागरिकांनी पूर्ण कराव्या लागणाऱ्या अटी.
 - iii. प्रत्येक सेवेची वेळ मर्यादा.
३. तक्रार निवारण यंत्रणा विकसित करा.
४. विशिष्ट सेवांसाठी आकारण्यात येणारे शुल्क निश्चित करा.
५. ग्रामसभेच्या ठरावाद्वारे नागरिक सनद औपचारिक करा आणि स्वीकारा.

सत्यमेव जयते

पंचायतीद्वारे दिल्या जाणाऱ्या सेवा: सूचक यादी

पंचायती राज

प्रमाणपत्र/ परवाना/ परवानग्या

स्वच्छता

प्रशासकीय/ प्रशासन

रस्त्यावर प्रकाश व्यवस्था

विकासात्मक आणि सार्वजनिक कल्याण

सामुदायिक मालमत्ता

कोविड/ सार्वजनिक आरोग्य उपाययोजना

सार्वजनिक ग्रंथालय

कर आकारणी

रस्ते कनेक्टिव्हिटी

पिण्याचे पाणीपुरवठा

डिजिटल सेवा